

Література

1. Філософський словник соціальних термінів. Видання третє, доповнене. – Х.: «Р.И.Ф.», 2005. – 672 с.
2. Августин Блаженный. О Граде Божиим: Пер. с лат. / Августин Блаженный. – Минск: Харвест; М.: АСТ, 2000. – 1296 с.
3. Бл. Августин. О блаженной жизни // Бл. Августин. Энхиридион или о вере, надежде и любви. – Киев: УЦИММ-Пресс, 1996. – С. 74-98.
4. Крисаченко В.С. Історія української філософії. Хрестоматія-довідник / В.С. Крисаченко. – К.: «МП Леся», 2006. – 468 с.
5. Фома Аквинский. Онтология и теория познания: фрагменты сочинений. Пер. с лат. / Фома Аквинский. – М.: ИФРАН, 2001. – 206с.

Первушин Михайло Михайлович
аспірант
Донецького національного
університету імені Василя Стуса

КАРТЕЗІАНСЬКІ МЕДИТАЦІЇ В ЕПОХУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ АНАРХІЇ

Невдовзі після закінчення Другої Світової війни у газеті New York Times була опублікована телеграма, яку Альберт Ейнштейн надіслав «декільком сотням провідних американців». Видатний вчений закликав витратити гроші на розповсюдження в суспільстві інформації про небезпеку, що принесла з собою атомна зброя. Серед іншого, Ейнштейн наголошував на тому, що «новий засіб мислення є необхідним, щоб людство могло вижити та рухатися до вищих рівнів» [1]. В контексті телеграми цей заклик виглядає тривожно та навіть панічно. Але вже після Ейнштейна були ті, хто стверджував, що людство може і повинне найближчим часом віднайти цей самий новий засіб мислення. В останні роки таких сплесків оптимізму було два. Перший відбувся на початку 90-х після розпаду Радянського Союзу, а другий – наприкінці 90-х – початку 2000-х був пов'язаний з набуттям мережею Інтернет глобального статусу. Саме Інтернет, стверджували вчені, експерти та політичні діячі, сприятиме поваленню тоталітарних режимів, вирішенню глобальних проблем, та досягненню людством неможливого до цього рівня єдності.

Тепер вже очевидно, що всесвітня мережа не виправдала покладених на неї надій, а оптимісти на зламі тисячоліть не могли уявити собі Інтернет, як арену для гібридних війн та джерело протиріччя між правом людини на свободу слова та її ж правом на особисту безпеку. Але головна проблема полягає не в цьому. Щоб її визначити, треба уважніше придивитися до попереднього випадку, коли людству вдалося вийти на новий рівень мислення.

Тоді просто було більше часу. Декілька сторіч, за удаваною стагнацією Середньовіччя, філософія поступово перетворювалася зі схоластичної «гімнастики для розуму» на повноцінну методологію науки. Разом з переходом від феодального до мануфактурного засобу виробництва відбувалася й когнітивна революція. Свідомість розвивалася одночасно з буттям, а може й

навіть випереджала його. Окрім Кромвелля був ще й Джон Локк, окрім Ришельє – був і Декарт.

Нову когнітивну революцію буде здійснити набагато складніше. Формально, якщо подивитися на темпи розвитку нових технологій, вона вже йде. Багато хто вже проголосив перехід людства до постіндустріального суспільства, інформаційного суспільства тощо. Проте постіндустріальної людини досі немає. Білл Гейтс та Стів Джобс – це нове буття, але не нова свідомість. Новими технологіями користуються люди, що мислять в категоріях ХІХ сторіччя. Окрім Джобса потрібен також і новий Гоббс.

Більше того, під час попереднього когнітивного стрибку його очільники могли сконцентруватися лише на розвитку самих себе, свого суспільного класу, в кращому випадку, – своєї країни. Тепер перехід на новий рівень має здійснити все людство. Іспанського інквізитора, англійського феодала чи американського індіанця можна було залишити позаду. Нехтувати арабським терористом чи православним фундаменталістом вже не вийде. Ті ж такі нові технології надали право голосу та можливість дії не тільки прихильникам нового мислення, але і його супротивникам.

Тож справа не в тому, що сучасне суспільство не в змозі виробити людину з новим складом мислення. У ХVІІ сторіччі мільйони людей так і не дізналися про існування Декарта просто тому, що не вміли читати. Тепер виникає протилежна проблема. Новим декартам та гоббсам треба віднайти засіб заявити про себе, пронести смолоскип нового мислення через нескінченний цифровий дощ з сирої інформації та її інтерпретацій.

Література

1. Einstein Enigmatic Quote [Електронний ресурс] // Blogspot.com. – 2009. – Режим доступу: <http://icarus-falling.blogspot.ca/2009/06/einstein-enigma.html>

Попов Володимир Юрійович
доктор філософських наук,
професор кафедри філософії
Донецького національного
університету імені Василя Стуса

Ф. ЕНГЕЛЬС: ФІЛОСОФІЯ І СВІТОГЛЯД

Криза пострадянської філософії, зниження рівня її затребуваності як в системі сучасної системи, так і суспільстві взагалі є незаперечним фактом. Цьому сприяє ряд прикрих обставин буття й стану суспільної свідомості. Однією з причин цієї кризи є відсутність переосмислення старих, ідеологічно навантажених стереотипів, успадкованих від радянських часів.

Одним з найважливіших стереотипів сучасної української філософії, є тлумачення самої філософії як особливого різновиду (або типу) світогляду. Це тлумачення набуло характеру мало не загального місця, свого роду трюїзму,